

ის აქედან არ იღებს. „ხელოვნება არა ობიექტურად მოცემული საგნების შესატყვისი გამოხატულების მიზანს ემსახურება, არამედ თვითონ ხელოვანის ინტიმურ განწყობილებათა გამოხატვის მიზანს: ხელოვნება შინაგანი განსაზღვრების ფორმას და ამიტომ იგი სინამდვილის ფოტოგრაფიულ რეპროდუქციას როდი იძლევა, არამედ სინამდვილის ახალ ფორმებს ქმნის“ /და უზნაძე/. ხელოვანი ისწრაფვის, რაც შეიძლება ადეკვატური ფორმით განასახიეროს თავისი შინაგანი ინტიმური განწყობილება, შექმნას თავისი განწყობილების შესაფერისი ნაწარმოები. ხელოვანის შემოქმედების ფესვები „ფუნქციური ტენდენციის წიაღშია წასული და შემოქმედების აზრი, შემოქმედების, რ-რც მოქმედების პროცესუალურ ხასიათში მდგომა რეობს“. 5. ეს თ ე ტ ი კ უ რ ი ტ კ ბ ო ბ ა — ეწოდება მშვენიერების განცდის მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას. მშვენიერება ეძლევა აღნს ან უშუალოდ ბუნების სურათებით, ან მხატვრული ნაწარმოების სახით. ესთეტიკური მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას სუბ-ტი აღწევს, ან ბუნებრივად მოცემული ან ხელოვნურად შექმნილი სილამაზის ნიმუშების ჯვრეტით. ჯვრეტის აქტი გვაგონებს მოხმარების ქცევის ანალოგს /კბეჩა, ლეჭვა, ყლაპვა/, რადგან ჯვრეტის გზით მიიღწევა მოთხოვნილების დაკმაყოფილება. მაგრამ განსხვავება მათ შორის იმდენად დიდია, რომ ამ მსგავსებიდან არაფერი რჩება. ჯვრეტა ქცევის თავისებურ ფორმას წარმოადგენს. ესთეტიკური ტკბობის შემთხვევაში ჯვრეტა, რ-რც აქტი, უშუალოდ იწვევს ესთეტიკურ ტკბობას, აკმაყოფილებს ესთეტიკურ მოთხოვნილებას, მაშინ, როცა „მოხმარების“ ქცევაში „ლეჭვა-ყლაპვა“, რ-რც აქტი კი არ აკმაყოფილებს ორგანიზმის მოთხოვნილებას, არამედ ამ გზით მიწოდებული სანოვავე, რ-რც საასიმილაციო ნივთიერება.

ღ

ღამის 'შიში /Pavor nocturnus/ ლათ. pavor — კანკალი, შიში, nocturnus — ღამე/ — შიში, რ-იც წარმოიშობა ღამე, ძილის დროს. ხშირად ემართებათ ბ-ვებს. დამახასიათებელია ძილში კანკალი, მოტორული აგზნება, წამოძახილი, ბ-ვი გარბის, ტირის, ვერ ცნობს თავისიანებს, ცოტა ხნის შემდეგ მშვიდდება და იძინებს. მეორე დღეს არაფერი ახსოვს /სრული ამნეზია/. ითვლება ნევროზის ერთ-ერთ გამოვლენად.

ყ

ყვითელი ლაქა — ყველაზე უფრო მგრძნობიარე ადგილი სინათლისადმი თვალის ბადისებრ გარსში; ლაქის შუაში მოთავსებულია ცენტრალური ფოსო, შეიცავს მხოლოდ კოლბებს.

ყნოსვის შეგრძნება— იგივეა, რაც სუნის შეგრძნება. /იხ/.

ყურადღება — ფს-კური აქტი, რ-აც მიმართავს სუბიექტი რაიმე საგნის ან/ გოგუნის აღქმის, გაცნობიერების და თავისი გამოცდილების მიხედვით მისთვის აღვილის მიჩნევის /აპერცეფციის/ მიზნით. ტრადიციული ფს-გის გაგებით ყ. ეწოდება ერთდროულად შემოქმედ მრავალ სხვადასხვა გამლიზიანებელთაგან ზოგიერთის გამოყოფას /სელექციას/, ამ გამოყოფილი ელემენტის ცნობიერების ცენტრში მოქცევას და მათში მალური სიცხადით და გამოკვეთილობით მის განცდას. მაგრამ სუბ-მა რომ ეს აქტი განახორციელოს, დიფუზური, დაუნაწევრებელ, ურთიერთთან დაუკავშირებელ გამლიზიანებელთა წრიდან თავისი შემეცნების ობიექტი გამოყოფს და იგი ცნობიერების ნათელ ველზე წამოსწიოს, ამისათვის მან მთელი თავისი ფს-კური ძალები ამ ობიექტისაკენ უნდა მიმართოს. აი ეს აქტი, გარკვეული ობიექტისაკენ ფს-კური ძალების მიმართვა და თავის ცნობიერებაში ამ ობიექტის ნათლად გამოკვეთა არის ყ-ის აქტი. „ადამიანს მხოლოდ განსაზღვრული მიმართულებით შეუძლია იმოქმედოს და ყ-ის მდგომარეობა ის მდგომარეობაა, როდესაც ჩვენი ფს-კური ენერჯის მობილიზაცია ამ გარკვეული მიმართულებით ხდება“ /დ. უზნაძე/.

ყურადღების სახეები. ჩვეულებრივ განასხვავებენ უნებლიე ანუ პასიური და ნებისმიერ ანუ აქტიური ყ-ას.

უნებლიე ანუ პასიური ყ. : სუბიექტი თვითონ არ აქცევს ობიექტს ყ-ას, ობიექტი ეძალება სუბ-ს, იჭრება მასში თავისი ნიშნებით და იქცევს მის ყ-ას. ნებისმიერი ანუ აქტიური ყ. სუბ. თვითონ არეგულირებს თავის ყ-ას, თავისი მოტივების, მოთხოვნების, ინტერესის, მიზნების, ამოცანების. მიხედვით. ნებისმიერი ყ. სპეციფიკურია აღ-ნისთვის, იგი შრომის პროცესში ჩაისახა და განვითარდა. ყ-ის აღნიშნული სახეები ერთმანეთისაგან სრულებით იზოლირებულად არ გვხვდება. მათ შორის საზღვარი მერყევიან, ისინი ადვილად გადადიან ერთიმეორეში.

აქტივობის მიხედვით გამოყოფენ სენსორული, მოტორული და ინტელექტუალური ყ-ის სახეებს. სენსორულად თვლიან ყ-ას, როცა სუბიექტი სენსორული /გრძნობითი/ ორგანოებით მიღებული შთაბეჭდილების შესატყვისად წარმართავს თავის რეაქციას; მოტორულია ყ. როცა სუბ. მოძრაობებზე აფიქსირებს ენერჯიას /სპორტული მოძრაობები/; ინტელექტუალურია ყ., როცა სუბ-ის მოქმედება აზროვნების აქტების საფუძველზე მიმდინარეობს.

ყურადღების თვისებები: 1. მოცულობა — შთაბეჭდილებათა ერთდროული ყურადღებითი აღქმა რაოდენობრივად სრულიად განსაზღვრუ-

ღია; შთაბეჭდილებათა იმ რაოდენობას, რაც ერთდროულად თანაბარი სიცხადით განვიცდით, ყ-ის მოცულობა ეწოდება. ექსპ-ულად დადასტურებულია, რომ, ოპტიმალურ პირობებში, აღ-ნს ნათლად ექვსი ელემენტის გარჩევა შეუძლია. თუ კი ამ ელემენტებისაგან გეშტალტებს შევადგენთ /მაგ., ექვს წერტილს ოთხკუთხედად. განვალაგებთ/ მაშინ ექვსი ასეთი ფიგურის ერთდროულ ქლქმას ვახერხებთ. აქედან მტკიცდება, რომ ყ-ის მოცულობისათვის მნიშვნელობა აქვს გეშტალტებს, მთლიან ერთეულ-ებს. ყ-ას თავისი მოცულობა აქვს და ამ მოცულობის საზღვრებს ის ვერ გა-სდება. 2. რ ხ ე ვ ა დ ო ბ ა - ყ-ას პერიოდული ცვალებადობა ახასიათებს: ყურადღების ყოველი სახე, თვით უაღრესად ინტენსიურიც კი, თავისი მიმდინარეობის ყოველ მომენტში ერთსა და იმავე დონეზე არ-ღვას. იგი ხან სუსტდება და ხან ძლიერდება, ე. ი. ყ-ბის მიმდინარეობა ტპლდისებურია და არა სწორხაზობრივია ამ მოვლენას ფს-გიაში ყ-ის რხევადობას უწოდებენ. გამოკვლევებით დადასტურდა, რომ რხევათა პერიოდები 2-3 წამს უდრის. მაგ. ისეთი გამღიზიანებელი რ-რიც საათის წიკწიკია, ხან კარგად ისმის, ხან კი სულ იკარგება /ვა ურბანჩიჩი, 1875/, მონაცვლეობა თანაზომიერი და პერიოდულია. პერიოდის ხანგრძლივობა 2,5 -4 წამამდე გრძელდება /ნ. ლანგე, 1888/; ყ-ის რხევადობა შე-იმჩნევა შეგრძნების ყველა მოდალობაში. ვ. კ ო ნ ც ე ნ ტ რ ა ც ი ა და დ ი ს ტ რ ი ბ უ ც ი ა ყ-ის ორი საპირისპირო თვისებაა. ყ-ის კონცენტრაცია ის მდგომარეობაა, როცა ყ დაკავებულია ერთი ან რამ-დენიმე ერთფეროვანი შთაბეჭდილებით იმდენად ინტენსიურად, რომ შე-უძლებელი ხდება იმავე დროს სხვა შთაბეჭდილების შემჩნევა. დისტრი-ბუციული ანუ განაწილებული ყ. ერთდროულად რამდენიმე ურთიერთისა-გან განსხვავებული ობიექტისაკენ თანაბარი სიცხადითაა მიმართული. ამას ახერხებს სუბ. სხვადასხვა ოპერაციების ერთ, უფრო მაღალ ოპე-რაციაში ორგანიზებით. მაგ., მძლოლი დისტრიბუციული ყ-ით მუშაობს: ის რეაგირებს ყველა შთაბეჭდილებაზე, რ-იც მას გზადაგზა ხვდება და მათ უფარდებს მანქანის მართვას. დისტრიბუციული ყ არ უნდა აგვე-რიოს ყ-ბის დაფანტულობაში. ეს უკანასკნელი სხვადასხვა მიზეზით და-ქვეითებული ყ-ბის დამახ-ია. დისტრიბუციული ყ კი დაძაბული და მაღალი სახის ყ-აა, მაგრამ თუ შესასრულებელი ოპერაციები შეუთავსებელია, ანტაგონისტურია და მათი ორგანიზება უფრო მაღალი სახის ოპერაციაში შეუძლებელია, მაშინ მათი შესრულება ორმაგ ოპე-რაციას მოითხოვს: ჯერ ერთის შესრულებას, მერე - მეორე-სას. გადასვლა ერთიდან მეორეზე სწრაფად ხდება. ასეთ მოქმედებას მ რ ა ვ ა ლ მ ა გ ი /ანუ მრავალგზისი/ მოქმედება ეწოდება /Mehrfach-

handlung, მაგ., მოთხრობის მოსმენა და არითმეტიკული ამოცანის გადაწყვეტა ერთდროულად. მრავალმაგ მოქმედებას ექსპერიმენტულად იკვლევდნენ მ. პოლანი, ო. შტერცინგერი, ვ. ვუნდტი, აიზენჰაუერი, და სხვები. ხედვით, 1-2 წამი მაინცაა საჭირო, რომ ყ. შეეგუოს ახალ გამლიზიანებელს, შეამჩნიოს ის და აღნიშნოს, ეს ადაპტაცია მოხდეს. კონსტანტურობა — ერთ შთაბეჭდილებაზე ყ-ის ერთი და იმავე ინტენსიურობით შეჩერების უნარი. შემჩნეულია კონსტანტურობის ორი სახე: სტატიკური და დინამიკური. სტატიკური ყ. სუბიექტთა თვისუფლად, საგანგებო ძალისხმევების გარეშე, ხანგრძლივად ინარჩუნებს ყ-ს ერთ ობიექტზე. ასეთი ყურადღება გამძლე და მტკიცეა. სპირა დინამიკური ყ., იგი მიდრეკილია გადანაცვლებისაკენ, სუბიექტს ატანს თავის თავს, რომ შეინარჩუნოს ყ. საჭირო დონეზე. ხშირი გადანაცვლებისაკენ მიდრეკილ ყ-ას უწოდებენ აგრეთვე ფლუქტუირულს. მისი საწინა კონცენტრირებული ყ/ყურადღების ტიპოლოგიური განსხვავებულობა — ყ-ის სახეები და თვისებები სხვადასხვა ად-ნებში სხვადასხვანაირია. მაგ., ერთი ადამიანის ყ. შეიძლება იყოს ხანგრძლივი და ბოლომდე თანაბარი ინტენსიურობისა, მეორეში კი უფრო ხანმოკლე და ცვალებადი. ერთს შეიძლება ახასიათებდეს უფრო დისტრიბუციული ყ., მეორეს — კონცენტრირებული. ადაპტაციის თვისება ტიპოლოგიურად განსხვავებულია: ზოგი სწრაფად ეგუება გამლიზიანებელს, ზოგი ნელა, ზოგის ადაპტაციას უცხო გამლიზიანებელი უშლის ხელს, ზოგისას — სრულ ინდივიდუალურად განსხვავებულია ყ-ის თვისება-კონსტანტურობაც: ერთი ადა-ნი მიდრეკილია სტატიკური ყ-ისკენ, დიდხანს შეუძლია ერთ ობიექტზე შეაჩეროს ყ., მეორეს — პირველით, ახასიათებს დინამიკურობა, გადააქვს ყ. ობიექტიდან ობიექტზე.

ყურადღების /პროსექსოგენური/ ფაქტორები /პროსექსი ბერძ. ყურადღება, გენეზისი — წარმოშობა/ — ორი სახისაა: ობიექტური ფაქტორი — განსაზღვრავს პასიურ ყ-ს და სუბიექტური ფაქტორი კი განსაზღვრავს აქტიურ ყ-ს. ყ-ის ძირითად ფაქტორად, საზოგადოდ, მოთხოვნილებაა მიჩნეული. ად-ნის ყ. იმ ამოცანის შესრულებისაკენ არის ყოველთვის მიმართული, რაც მოთხოვნილების მიზანი აყენებს. მოთხოვნილება ყ-ის იმპულსის წყაროა. იგი ორგვარია: აქტუალური, ისეთი, რაც აი, ახლა უნდა დაკმაყოფილდეს, და არაპირდაპირი, რაც შორეულ მომავალში უნდა დაკმაყოფილდეს. აქტუალური მოთხოვნილებიდან მომდინარე იმპულსი პასიური ყ-ის განმსაზღვრელი ფაქტორია: ყ. იმ მოქმედებაში ჩაერთვება, რომელსაც აქტუალური მოთხოვნილება დააყენებს. თვითონ პიროვნების განზრახვაზე აქ არაფერია დამოკიდებული.

არააქტუალური, არაპირდაპირი მოთხოვნილება კი ნებისმიერი ანუ აქტიური ყ-ის გამომწვევი ფაქტორია. პასიური ყურადღების გამომწვევი ფაქტორები - /გარდა ზემოთ დასახელებული „მოთხოვნის ფაქტორისა“/ 1. გაღიზიანების ინტენსიურობა; დიდი სიძლიერის შთაბეჭდილება, მაგ., ხმაური, თოფის ხმა, ზარის რეკვა, დიდი ფორმატის რეკლამა და ყოველგვარი ინტენსიური სიგნალი ძალაუფლებურად იპყრობს აღ-ნის ყ-ას. 2. ცვლილება: ერთფეროვანი გარემოს დარღვევა, ახალი უჩვეულო გაშლიზიანებლის შემოსვლა გარემოში, პასიური ყ-ის ერთ-ერთი გამომწვევი პირობაა. 3. მოძრაობა: უძრავ საგანთა შორის მოძრაობის გაჩენა მა-შინვე შესამჩნევი ხდება. იგი იზიდავს ყ-ას, რ-რც უძრავ საგანთა შორის მოძვდარი ცვლილება. ერთი სიტყვით, ყოველივე ახალი, ერთფეროვან პირობებში ცვლილების შემტანი მოვლენა, პასიური ყ-ის გამომწვევი ფაქტორია. აქტიური ყ-ის გამომწვევი ფაქტორი: ასეთად აღ-ნის ინტერესს თვლიან. აქტიური ყ ჩვენი ნებით, ჩვენი განზრახვითაა გამოწვეული. ჩვენ კი ის გვსურს განხორციელდეს, რაც ჩვენი ინტერესისა და ჩვენი მოთხოვნების წრეში შედის. ასეთი ყ კი ნებისმიერი ყ-აა ამიტომ ნებისმიერი ყ პიროვნების ინტერესზე დამოკიდებული ყურადღებაა.

ყურადღება და ორგანიზმი - ყ-ბის მოქმედებასთან ორგანიზმი გარკვეულ დამოკიდებულებაში იმყოფება, იგი ისეთ პოზას იღებს, რ-იც ყ-ის მოქმედების შესატყვისი იქნება. მაგ., თუ ყ-მხედველობით მოქმედებაშია ჩართული, ქაშინ თვალების კუნთები იმ მოძრაობებს მიმართავენ, რ-ებიც უკეთესად დაანახვებენ თვალს საგანს. თუ ყ-სმენით მოქმედებას ასრულებს, ორგანიზმიც ამის შესატყვისად მოიმართება: მთელი კორპუსით ან თავით მიბრუნდება ხმაურის წყაროს მიმართულებით და სასმენად დაძაბავს სმენის ორგანოს. მიმიკური მოძრაობებიც ყურადღების მოქმედების შესატყვისად იცვლება. დამახასიათებელია თვალების ფართოდ გახელა, სახის გამომეტყველების დაძაბვა. ყ-სთან დაკავშირებით შინაგანი მოტორული პროცესებიც განიცდიან ცვლილებას: სუნთქვა, თითქოს ჩერდებაო, გულის ცემაც შეიძლება შენეულდეს ან აჩქარდეს და სხვა. ყ-ის მოქმედებას თვით ც. ნ. ს.-ში გარკვეული ფიზიოლოგიური პროცესი შეესატყვისება. ყ-ის სპეციფიკის ფიზიოლოგიურ საფუძველს რუს ფიზიოლოგ ა. უხტომსკის მიერ შემუშავებული დომინანტის თეორია ითვალისწინებს. /იხ. დომინანტის თეორია/.

ყურადღების თეორიები - პრობლემა, რომლის გადაჭრა ყ-ის თეორიას ევალება, შემდეგია: არის თუ არა ყ, რ-რც ცნობიერების სი-

ხადის განმსაზღვრელი აქტი, სპეციფიკურ-ფს-კური პროცესი; თუ არის, მაშინ რ-რ უნდა წარმოვიდგინოთ მისი მოქმედების მექანიზმი; თუ არ არის ყ. მოვლენა sui generis და არ ქმნის ცნობიერების სიცხადეს, მაშინ რ-ია ცნობიერების სიცხადის სხვა ფაქტორია. რა უკაფავს გზას საგნებს და მოვლენებს ცნობიერებისაკენ და ათავსებს მათ მის „ფოკუსში“.

თეორიათა ერთი ჯგუფი ყ-ს დამოუკიდებელ, სპეციფიკურ პროცესად ცნობს, რ-იც გამოყოფს შემეცნების საგანს დიფუზიური გარემოდან, აფიქსირებს მას ცნობიერების ნათელ ველზე და უზრუნველყოფს მის მკაფიო აღქმას ყველა დეტალებით. ამ აზრით, ყ. არის ყოველი მოქმედების წინასწარი პირობა. თეორიათა მეორე ჯგუფი ცნობს ყ-ს დამოუკიდებელ, სპეციფიკურ ფენომენად, რომელიც განსაზღვრავს ცნობიერების სიცხადეს, ხოლო იმ თვისებებს, რ-თაც ჩვეულებრივ ყურადღებას მიაწერენ, ისინი სხვა მოვლენების თვისებებად თვლიან. იმ მიმართულებიდან, რ-იც ყურადღებას გარკვეულ მნიშვნელობას და შემეცნებით ღირებულებას მიაკუთვნებს ყველაზე მთავარია „აქტივობის“ თეორია, რ-იც ყ-ს ნებისყოფაზე აფუძნებს და, რ-ის ძირითად არსს აპერცეფციის ცნება ასახავს.

ჯერ კიდევ, რენე, დეკარტი იზიარებდა ყ-ზე ნებისყოფის შემოქმედების იდეას. გ. ვ. ლაიბნიცი მიაწერდა ყურადღებას პერცეპტულ მასალაზე გამაცნობიერებელ შემოქმედების უნარს, ფიქრობდა, რომ ყ-ს პერცეფცია გადაჰყავს აპერცეფციაში. ი. პერბარტი /1776-1841/ განასხვავებდა გრძნობადი ყ-ისაგან ინტელექტუალურ ყ-ს; ამ უკანასკნელის ზეგავლენით, მისი აზრით, ერთი შთაბეჭდილება ან წარმოდგენა იძენს უპირატესობას მეორის წინაშე, ახდენს მასზე „გამააპერცეფტორებელ“ ზეგავლენას. ვ. პრაიერი /1842-1897/ თვლიდა, რომ ყოველი ნებისყოფის აქტი ყ-ს მოითხოვს და ყ-ის ყოველი კონცენტრაცია არის ნებისყოფის აქტი. ვ. ფუნდტი ყ-ს განმარტავს, რ-რც „აპერცეფციასთან დაკავშირებულ წარმოდგენათა სუბიექტურ მოვლენას“, მისი აზრით, ყ. ნებისყოფის შინაგანი პროცესია. აპერცეფციული კავშირების დამყარება ნიშნავს წარმოდგენათა ურთიერთდაკავშირებას. ყ-ის ზეგავლენით ყ. და აპერცეფცია შინაგანად არიან ურთიერთთან დაკავშირებულნი, აპერცეფცია ნიშნავს წარმოდგენის ყურადღებით განცდას და მის გაბატონებას ცნობიერებაში. ფიზიოლოგიური თეორია ყ-ს ფიზიოლოგიურ მოვლენებზე აფუძნებს, მისი მოქმედება ც. ნ. ს-ის მოქმედებაზე დაჰყავს. წარმომადგენლები არიან გ. ე. მიულერი, ე. ჰერიინგი, ჰუმბერტ რორხერი. თანამედროვე

ფიზიოლოგია ყ-ის მოქმედებას რეტიკულარული ფორმაციით თავის ტვინში გამოწვეულ მომატებულ აქტიურობას მიაწერს.

იმ მიმართულებათაგან, რომელნიც ყ-ს არ მიაწერენ დამოუკიდებელ მნიშვნელობას აღსანიშნავია გეშტალტთეორია, ბიჰევიორისტული თეორია, რეფლექსოლოგია გეშტალტთეორიის წარმომადგენელი ედგარ რუბინი/ ყ-ბას საერთოდ არც უთმობს ადგილს, როგორც დამოუკიდებელ ფუნქციას ფს-კურ მოვლენათა შორის. ის ფაქტები, რებიც ყ-ბის მოქმედებას მიეწერება, ამ თეორიის შეხედულებით, გეშტალტიზაციის კანონებით აიხსნება, აღქმის „გეშტალტური ველის“ სტრუქტურიზაციით, კერძოდ, ფიგურისა და ფონის ურთიერთმიმართების კანონით. ბიჰევიორისტული მიმართულება ისე, რ-რც რეფლექსოლოგია, პრინციპულად უარყოფს სუბიექტური ხასიათის მოვლენებს და მათ შორის, რასაკვირველია, ყუ-რადლებასაც.

ფსიქნაძის თეორია ყ-ს განიხილავს ფს-კური ცხოვრების ორი დონის - განწყობისა და ობიექტივაციის - თვალსაზრისით. აქტუალური მოთხოვნილებით შექმნილი განწყობის პირველ დონეზე, სადაც რაიმე ამოცანის გადაწყვეტის პრობლემა არ დგას და მაღალ - ფს-კური პროცესები მოქმედებაში ჩართული არ არის, იქ აქტიური ყურადღება არც არის საჭირო. მაგრამ, რადგანაც საგანთა და მიმართებათა აღქმა აქაც, განწყობის ამ დონეზეც ცნობიერებასთან დაკავშირებული მაინც არის, ამიტომ ისინი თავისი მოქმედებისათვის ქუ-ის, მონაწილეობას გულისხმობენ, მაგრამ ეს ყ. თვით არსებული სიტუაციით არის გამოწვეული და განსაზღვრული, ამიტომ იგი მხოლოდ პასიური ყურადღებაა.

განწყობის მეორე დონეზე, ობიექტივაციის დონეზე, სადაც სუბიექტის წინაშე შემეცნების პრობლემაა დასმული და სადაც მაღალ-გონითი პროცესებია მოქმედებაში ჩართული, იქ ობიექტივაციის პროცესის მიმდინარეობას აქტიური ყურადღება ემსახურება.

ყურადღების პათოლოგია - მრავალი სახისაა, ყველა ფორმის სულიერ დარღვევას თან სდევს ყ-ის საერთო დაქვეითება. ყ-ის ნაწილობრივი დეფექტებიდან აღნიშნულია შემდეგი სახეები /ე. კრეპილინის კლასიფიკაციით/: **დაჩლუნგება** - ყ. არ მოქმედებს, ავად. გაღიზიანების საპასუხოდ არ რეაგირებს; **ჩარაზვა** - ავად-ს ესმის რასაც სთხოვენ, მაგრამ ყურადღებას არ ამუღავნებს; **შეფერხება** - ავად-ს დიდი დრო სჭირდება რომ გაიგოს ნათქვამი, ვარაუდობენ, რომ ავად-ს ამ შემთხვევაში დროის მომენტი აქვს დაზიანებული; **გარე** - გაღიზიანებით **განსაზღვრულობა** - ყ-ს იწვევს ყოველი ახალი გამღიზიანებელი; **მომატებული დინამიკურობა** - ყ. ადვილად გადადის საგნიდან საგანზე.

შეგრძნება - ეწოდება აღქმის შინაარსის ისეთ ელემენტარულ ნაწილს, რომლის კვლავ დაშლა არ შეიძლება ასეთია ფერის, ბგერის, სუნის, გემოს, შეხების და სხვა შ. შ-ის დამოუკიდებლად არსებობა, ისე, რომ მას კონკრეტული აღქმის გარეშე ვხვდებოდეთ და არა მის შინაარსში, ნორმალურ ფს-კურ სინამდვილეში, ვერ დავადასტურებთ მხოლოდ აღქმაშია მოცემული, მას მხოლოდ საგნის აღქმის შინაარსის ანალიზის შედეგად ვწვდებით.

ყოველი კონკრეტული აღქმა მთლიანი საგნის განცდაა, შ. კი ამ საგნის რომელიმე ერთი თვისების განცდას წარმოადგენს

შ-ის წარმოშობისათვის ორი პირობაა საჭირო და აუცილებელი: ფიზიკური გამლიზიანებელი /სინათლე-ფერის შეგრძნებისათვის, ჰაერის ტალღისებური რხევა ბგერის შეგრძნებისათვის, ტემპერატურა - სითბო-სიცივის შ-სათვის და სხვა/ და ამ ფიზ. გამლიზიანებლის ზემოქმედება შ-ის ორგანოზე. შ-ათა მრავლიანობის ფაქტი, რ-თაც აღქმის ანალიზი გვიდასტურებს, თავისთავად მოწმობს იმას, რომ ჩვენ მათ ურთიერთისაგან განვასხვავებთ. ასეთი განსხვავებული ნიშნებია შ-ის მოდალობა, რომელობა, ინტენსიურობა. შ-ს ურთიერთისაგან განვასხვავებთ იმის მიხედვით, თუ რომელი გრძნობის ორგანოს საშუალებით ვიღებთ მას. ამ თვალსაზრისით ვარჩევთ ფერის შეგრძნებას, რომელსაც მხედველობის ორგანოს საშუალებით ვიღებთ, გემოს შ-ს - ენით, სუნის შ-ს ცხვირის ლორწოვანი გარსის საშუალებით და სხვა. ყოველი შ. გარკვეული შ-ის ორგანოსთანაა დაკავშირებული და მის ამ თვისებას შ-ის მოდალობა ეწოდება. შ-ებს განვასხვავებთ თითოეული მოდალობის ფარგლებშიც, მაგ., ფერის შეგრძნებები, რ-თაც მხედველობის ორგანოს საშუალებით ვიღებთ: გარკვეულ სიმრავლეს წარმოადგენს. ფერთა ამ სიმრავლეში ვარჩევთ წითელს, ყვითელს, ლურჯს და სხვა. არ არსებობს ფერის შ. საერთოდ. ფერის ყოველი შეგრძნება უთუოდ რომელიმე კონკრეტული ფერის შეგრძნებაა, წითლის, ყვითლის, ლურჯისა და სხვა. ფერის შ-ის თვისებას, რომ ის გარკვეული ფერის შ-აა, ფერის რომელობა ეწოდება მაგრამ თითოეული რომელობის ფარგლებშიც ვარჩევთ განსხვავებებს: ერთი და იმავე რომელობის ფერი, ვთქვათ წითელი, შეიძლება იყოს მეტად წითელი ან ნაკლებად წითელი! შ-ის ამ მეტ-ნაკლებობის თვისებას შ-ის ინტენსიურობა ეწოდება. იგივე ითქმის ყოველი სხვა შ-ის შესახებ.

ფს-გიაში არსებობს ისეთი შეხედულებაც, რ-იც შ-ისთვის დამახასიათებლად თვლის სხვა ნიშანსაც, ე. წ. გ რ ძ ნ ბ ი თ ე მ-ო ც ი უ რ ტ ო ნ ს / თეოდორ ციენი/, ს ი ც ხ ა დ ე ს / ე. ბ.